

LAKIALOITE 73/2005 vp

Laki oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Median kautta kansalaisille välittyy kuvaa rikoksentehtäjästä, jotka oikeussalissa puolittain makaavat pöydällä kasvojaan käsien alla piilottellen tai ovat naamioituneet kasvot peittäväillä vaatteilla. Tuomioistuimen kunnioituksesta ei näy jälkeäkään myöskään niiden asianajajien käytöksessä, jotka parhaansa mukaan avustavat syytettyjä pitämään kasvonsa peitettyinä. Oikeudenkäyntien uutisointia seuraaville voi näistä uutiskuvista jäädä valheellinen käsitys siitä, että oikeuden edessä voi tavallaan pysyä piilossa — tarvitsematta kohdata tekoaan silmästä silmään. Tuomioistuinkäsittelyn rikoksia ennalta ehkäisevä vaikutus mitätöityy, kun oikeussalissa ei vaadita syytetyltä myös kasvot paljastavaa ja asiallista esiintymistä.

Viime aikoina oikeudenkäynteihin on liittynyt entistä enemmän julkisuutta ja myös niiden televisiointi on tullut mahdolliseksi. Julkisuu- den henkilöiden esiintyminen oikeussalissa on saanut paljon huomiota mediassa. Myös raako- jen henkirikosten käsittelyjä oikeudessa on seurattu tiiviisti televisiossa ja lehdistössä. Oikeu- denkäyntien runsas julkisuus voi kuitenkin olla haitallista asian käsittelylle sekä myös heikentää kansalaisten oikeuslaitoksen kunnioittamis- ta.

Valtiopäivillä 2002 olen jättänyt eduskunnan puhemiehelle kirjallisen kysymyksen oikeuden- käyntien julkisuudesta. Kysymyksessäni olen oikeudenkäyntien julkisuuden käsitteen lisäksi kysynyt myös henkilöiden oikeudesta peitellä henkilöllisyytensä oikeussalissa. Oikeusministe-

ri Johannes Koskinen on vastauksessaan kysy- mykseeni käsitellyt oikeussalikäyttäytymistä seuraavasti: "Piilottelu- tai harhautusoperaatiot eivät kuulu asianmukaiseen oikeudenkäyntime- nettelyyn. Prosessia johdettaessa on vaadittava rikoksesta epäillyltä ja muilta asianosaisilta oi- keudenistuntoon soveltuvaa esiintymistä." Toi- saalta ministeri Koskinen painottaa vastaukses- saan hyvää journalistista tapaa, jonka mukaan lasten, nuorten ja psyykkisesti sairaiden rikok- sentekijöiden nimiä ei tule paljastaa ja siksi näi- den henkilöiden identiteettiä ei tule paljastaa myöskään kuvissa.

Viimeaikaiset uutiskuvat oikeudenkäynneis- tä osoittavat, että oikeuden puheenjohtaja tarvit- see järjestyksen valvonnan tueksi nykyistä seik- kaperäisempää sääntelyä siitä, mikä on asianmu- kaista käytöstä oikeussalissa. Oikeudenkäymis- kaareen on tarpeen lisätä säännökset siitä, ettei kasvojen peittely tai vaatteiden avulla naamioi- tuminen ole oikeussalissa sallittua.

Mikäli syytetyn henkilöllisyys on tarpeen pi- tää salassa, on asianmukaista rajata median oi- keuksia kuvaamiseen siten, että minkäänlaista kuvaamista oikeussalissa ei sallita. Tällä menet- telyllä vältymme uutiskuvilta, joissa syytetty esiintyy oikeussalissa asiattomasti pukeutuneena tai asiattomasti käyttäytyen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan la- kiehdotuksen:

Laki

oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 362/1960, sekä
lisätään 14 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti seuraavasti:

14 luku

Asian käsittelystä oikeudessa

6 §

Asianosaisten ei ole sallittua esiintyä oikeus-
salissa kasvot peitettynä tai naamioituneena.

ei tottele oikeutta tai sen puheenjohtajaa taikka
muutoin loukkaa tuomioistuimen arvoa tai joka
oikeudessa tai oikeuteen annetussa kirjoitukses-
sa käyttää loukkaavaa taikka epäkunnioittavaa
puhe- tai kirjoitustapaa, saa oikeus omasta aloit-
teestaan heti rangaista sakolla.

7 §

Sitä, joka häiritsee käsittelyä, esiintyy oikeus-
salissa kasvot peitettynä tai naamioituneena tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 2005

Pertti Hemmilä /kok